

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 23 Augustus 1891. N°. 713.

Dit blad wordt geregeerd des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, logeonden en allen wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnenten en Adverteerders aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen worden voor het nummer van die week niet meer in aanmerking genomen.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.80. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Cent. per regel.

„Laat nu aanschijn lichten.“

o Heere! God der heilscharen!
breng ons weder; laat nu aanschijn
lichten, zoo zullen wij verlost
worden.
(Ps. 80 : 20.)

Niet ten onrechte plegen we in onze gesprekken een breede plaats in te ruimen aan de gesteldheid van het weder.

Reeds te Jeruzalem in de dagen van Jezus deed men dit; en de Heere wees er zijn tijdgenooten op, hoe ze de teekenen des hemels pleegden waar te nemen, en naar de hooger of droever roode kleur van de avondwolken schoon of somberder weder voor den komende dag voorspelden.

De invloed van het weder op ons leven, op onze gemoedsgesteldheid, op onze gezondheid en op heel onze samenleving is dan ook zoo ontzettend groot.

De harde winter die achter ons ligt werkt nog na in den schraler oogst die den landman binnenhaalt, en bedreigt in den winter, die straks komt, menig afgelegen streek met broedsgebrek, en schier alle landen van Europa met duurtte van levensmiddelen.

De gure lente en de natte zomer, die daarop volgden, knakten veler kracht of stelden veler hoop teleur, die van een prachtige zomer, bij veel leven in de open lucht, zich gouden bergen beloofd hadden.

Aan het verschil tusschen de volken in het noorden en de volken in het zuiden van Europa merkt men terstond, hoe het zachter weder en de mildere zonneshijne in het zuiden een blijder, vroolijker toon aan het leven leent, terwijl het onder de Eskimo's, die bijna nooit van het vriendelijk licht der zon genieten, een uitzondering is, zoo zich een lach plooit om hun mond.

Een sombere lucht maakt ook den mensch somber, terwijl een glanzige dag, waarop heel de natuur zich in het zonlicht baadt, ook den mensch blijmoedig poogt te stemmen.

Veel zon opent niet alleen den bloemknop, maar ook het menschenhart; en op een schoonen zomerschen dag is het, of er minder gemiddeldheid in ons gemoed huist en een ieder meer tot vriendelijkheid jegens zijn naaste geneigd is.

Als God de Heere zijn hemel met wolken bedekt en het zwerk boven ons zich donker tint, is het of een gevoel van beklemming en benauwdheid zich van aller gemoed meester maakt; en omgekeerd als God de Heere weer vriendelijk zijn licht aan den hemel laat schijnen, is het of een gevoel van verruiming en verlossing over ons komt.

Dat had ook de Psalmist opgemerkt, toen hij den 80sten Psalm zong; en dit nu overbrengende op geestelijk gebied, zingt hij in dat aangrijpend lied tot driemaal toe: *o, onze God, zoo Gij maar uw aanschijn laat lichten, zoo zullen wij verlost worden.*

Hij zong toen niet van zijn eigen zieletoestand, maar van den klagelijken toestand, waarin het volk des Heeren verzonken lag.

God de Heere had zijn volk geplant als een edelen wijnstok, en zijn wortel besproeid zoodat hij diep was ingeworteld. Ja, tot zoo ongekenden bloei had zich 's Heeren volk onder de bestraling zijner gunste verheven, dat de ranken van dezen wijnstok als cederbomen waren uitgewassen, en dat hij zijn scheuten uitschoot tot aan de rivier.

Maar sinds was de hemel boven deze plantinge des Heeren somber en donker geworden.

De dagen van voorspoed waren verkeerd in dagen van nameloos lijden; en dezelfde wijnstok, die eens een sieraad onder de volken was, lag nu met zijn verdorde ranken ter neder geworpen; zijn muur was doorbroken; het wild gedierde vertrad hem, en het scheen welhaast alsof zijn ondergang nabij was.

Maar de Psalmist, die zelf een zoon van dat volk is, blijft tegen dien jammer met zijn onuitroeibaar vast geloof worstelen. Neen, neen, 's Heeren volk kan niet en zal niet ondergaan.

Het is een volk door Hem uitverkoren. Het zijn kinderen, die niet liegen kunnen.

En al moet deze wijnstok tijdelijk tot op den bodem verdrogen en geheel verschrompelen, toch zal hij weer uitschieten, en toch zal hij zijn ranken weer omhoog verheffen.

Het wacht maar op één ding: op de vriendelijke glansen van Gods ontfermende genade. En als het licht van die genade maar weer doorbreekt, leeft straks heel 's Heeren volk weer uit zijn jammer en zijn vernedering op.

De Psalmist zegt dan ook niet: „Laat nu aanschijn lichten en kom dan ter onzer verlossing“, neen, als het aanschijn des Heeren maar weer licht, weer zijn glans geeft, weer uitstraalt, is het genoeg. Daarin is de verlossing. Daarmee komt vanzelf de weeropleving van zijn volk. „Laat nu aanschijn lichten, Heere, zoo zullen we verlost worden.“

Gods aanschijn moet lichten, d. w. z. het moet zijn glans niet inhouden; niet achter de wolke van zijn toorn verbergen; maar dien glans uitbreiden, laten uitgaan, naar ons toe laten stralen, en zóó op ons laten aandringen, dat die vriendelijke glans in ons hart indringt en een tint als van goud op heel ons leven werpt.

Gods aanschijn is altoos lieflijk, altoos vertroostend en zielverkwikkend; en als dat lieflijke niet door ons gekend en niet door onze ziel genoten wordt, is er iets tusschen Hem en ons. Een wolke die scheiding maakt. Een dichte nevel, die zijn glans belet tot ons door te dringen, en het voor ons ziels-oog onmogelijk maakt, om zijn vriendelijk aanschijn te zien.

Reeds onder menschen kan een beziel levendig oog, dat ons in een moedeloos oogenblik aanstaart, en als tot in het hart ziet, ons derwijs aangrijpen, dat die éne blik ons trillen doet in heel ons wezen, dat wezen omzet, en den levensmoed in ons hernieuwt.

En wat zou het dan niet zijn, zoo het u gebeuren moge, dat na een nacht van bange zorg en droeve misnoedigheid, de wolke daarboven breekt, de glans van Gods lieflijk aangezicht weer tot u doordringt, en het u te moede wordt, alsof God u weer in gunste aanzag, toonde aan u te denken, en in dien ééne blik vol genade en ontferming, u opeens tot in den wortel van uw wezen gevoelen deed, dat uw God nog leeft, en dat die levende God nog uw trouwe Herder is, in wiens hand heel uw aanzijn rust.

Als die wolke maar breekt, als die nevel maar wegtrekt, is alles gered.

Gods aanschijn was er altoos, zijn vriendelijk aangezicht bleef steeds in liefde uitstralen, alleen maar tot u drong die glans niet door.

Een wolke maakte scheiding.

Een wolke, als damp uit uw zondig leven en uw schriklijk woelen opgetrokken, en door de macht van Gods toorn tot een donkere wolke boven u verdicht.

En kondt gij nu maar die wolke weer wegvagen. Maar dat kunt ge niet. De opstijgende dampen van uw zonden zijn, zoodra ze zich omhoog verheffen, buiten uw bereik, en het is God alleen die zijn winden gebieden kan, en die wolke weer kan verdrijven.

En, dan, ja, kan het zijn, dat gij, nog in die donkerheid neergedrukt, roept en smeekt en bidt, maar dat het is, of uw God verborgen blijft tegen het gebet van zijn volk in.

En toch is het ook in zulk een ure niemand anders dan diezelfde God, die ook in zulk een oogenblik van schijnbare verlatenheid, het wankelend geloof in u blijft sterken, de vonke des gebeds in u blijft aanblazen, en, terwijl Hij nog van verre staat, u zelf het „Keer weder, Heere der legermachten“, uit het hart naar de lippen drijft.

Och, dat 's Heeren volk hier toch op merken mocht.

Het komt niet uit het Oosten en het komt niet uit het Westen, maar het hangt voor al 's Heeren volk, en voor elk van zijn kinderen onder dat volk, enkel aan dat ééne en eenige, of ge zijn zalige gemeenschap terugvindt, en of het lichten van zijn heilig aanschijn voor u weer een aanvang neemt.

Blijft Gods volk in somberheden en donkerheden wandelen, dan moet het tegenloopen, dan kan er geen vrede zijn, dan moet er verschrinking zijn in de geleiden.

Maar keert zijn volk zich hier weer toe, dat het de gemeenschap met het eeuwige Wezen zoekt, en niet kan rusten, eer het den glans van zijn vriendelijk aanschijn weer door de wolke ziet breken, o, dan komt die glans ook zekerlijk; dan volgt het lichten van zijn aanschijn gewis; en bij dat licht leeft aller ziel weer op, en in die verhoogde geestkracht ligt de profetie van toekomstige overwinning.

KUYPER.

Voor Kootwijk.

Door Dr. A. KUYPER ontvangen: van Ds. A. Middelkoop te Nijkerk een derde van een collecte in de Ned. Geref. kerk en f 1.35, samen f 38.76; van de Jongelingsveren. „Jachin“ te Leimuiden f 5; van A. Kammermans te Vlis-singen f 5.

Door Ds. J. H. HOUTZAGERS te Kootwijk, voor de school te Kootwijk, uit Rotterdam, van de collecte van de Unie f 4.50; van W. v. R. te Bolsward f 4.75; van A. Elshout te Lollum, Uniecollecte f 14.75; voor Kootwijk en Kootwijkerbroek, van A. van Maldigen te Gapinge f 2; van P. Westra te Arum f 1; van V. v. d. H. te Delft, Uniecollecte f 1; uit Zeist van de Uniecollecte f 9.95.

Totaal ontvangsten f 1289.39½.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

Vergadering der classis Amersfoort op 12 Aug. 1891.

Vertegenwoordigd waren 12 kerken met 21 keurstemmen en één adviseerende stem.

Dr. G. van Goor opende de vergadering met gebed en het lezen van Openb. 1.

De geloofsbrief uit Vreeland werd, wegens gebrek in den vorm, niet in orde bevonden. Na de noodige opheldering werden de afgevaardigden voor ditmaal met keurstem toege-laten; doch onder bepaling dat zulks voortaan in dergelijke gevallen niet meer zal gedoogd worden.

Maartensdijk en Vreeland hadden elk, wegens verandering van een der ouderlingen, een dia-conen en een onderling afgevaardigd. Zij werden met keurstem toegelaten, onder bepaling echter dat voortaan, in dergelijke omstan-digheden, een schriftelijk bewijs van verbinde-ning der ouderlingen moet worden overgelegd.

Tot praeses werd Ds. L. Adriaanse en tot assessor Ds. M. J. Bouman verkozen, waarna de notulen der vorige vergadering gelezen en goedgekeurd werden.

Nu volgde de rondvraag naar Art. 41 D.K. en daarbij op gedane vragen de noodige ad-viezen gegeven.

Tot afgevaardigden voor de op 8 Sept. e.k. te 's Hage te houden voorloopige Synode, wer-den gekozen Dr. van Goor en oud. Jans. de Ruig van Soest, en tot hunne secundi Ds. L. Adriaanse en oud. C. Verhoef van Westbroek, en aan deze den benodigden credentiebrief verstrekt.

Naar aanleiding der vraag: „hoe te han-delen aangaande leden van andere gereformeerde kerkformatie, welke in die kerken ongemoti-veerd zijn afgesneden, en nu toelating bij de Ned. Geref. kerk wenschen, werd besloten deze zaak tot een punt van bespreking op de a. s. voorloopige Synode te maken.

De regeling der consulentenschappen, voor den tijd van 3 maanden, werd bepaald als volgt:

De leeraar van Bunschoten aanvaardt het consulentchap over Westbroek en Tienhoven; die van Amersfoort over N. Loosdrecht en Soest; die van Baarn over Nigtevecht en Vreeland en die van Zeist over de Bildt, Maartensdijk en Loenen. Elk dienaar des Woords heeft in die 3 maanden 2 beurten in elke kerk, dat is: één heele of twee halve Zondagen de dienst te vervullen, bij onderling goedvinden te be-palen.

Naar aanleiding van het verslag der deputa-ten voor noodlijdende kerken, in de classe, werd bepaald alles wat deze zaak betreft tot eene volgende vergadering te verdragen, opdat

alle collecten behoorlijk kunnen inkomen en de noodige aanvragen kunnen geschieden. De deputaten voor deze zaak Ds. M. J. Bouman en ouderling H. C. E. Staverman worden voor deze zaak gecontinueerd.

Aangezien de kerkeraad van Tienhoven, op verzoek, zich in de treurige noodzakelijkheid heeft bevonden te verklaren, dat het noodig is haren door zenuwkrankheid voor de vervulling van zijn dienstwerk, althans tijdelijk, ongeschikt geworden leeraar, emeritaat te ver-len, werd in dezen daarvoor de goedkeu-ring en hulp der classe ingeroepen.

Deze goedkeuring werd na ernstig beraad, en nadat te voren een behoorlijk onderzoek had plaats gehad, met diep leedgevoel verleend en zoo noodig hulp toegezegd.

De questor ontving de verschuldigde vacatur-penningen en stelde die aan de daarop recht-hebbenden ter hand.

De deputaten voor de gewone zaken Dr. G. van Goor en Ds. L. Adriaanse werden geconti-nueerd en hun tevens opgedragen alles te verrichten wat met het verleenen van boven-genoemd emeritaat in verband staat. Voor laatstgenoemde bemoeiingen werden hun nog de ouderlingen R. Onvlee van Baarn en C. Verhoef van Westbroek toegevoegd.

Naar aanleiding van een in November af te leggen examen als oefenaar werd bepaald, dat de daarbij betrokken persoon vooraf in Vreeland, Zeist en Westbroek zal optreden, om blijken te geven van geschiktheid tot oefenen.

Aangezien na afloop der werkzaamheden, voortvloeiende uit deze classevergadering, de tegenwoordige scriba aftreedt, werd volgens classebesluit tot scriba voor één jaar verkozen ouderling R. Onvlee van Baarn.

Als datum voor de volgende vergadering werd aangewezen Woensdag 11 Nov. 1891.

Roepende kerk is Westbroek.

H. C. E. STAVERMAN, Scriba.

Gewone vergadering der Ned. Geref. kerken in de classis Harderwijk, ge-houden op 12 Aug. te Harderwijk.

De vergadering wordt geopend door Ds. Koffijberg, die, nadat vooraf gezongen Ps. 84:4 en gelezen is Micha 5, voortgaat in het gebed.

De geloofsbrief nagezien en in orde be-vonden, waaruit bleek, dat al de kerken der classis door 27 afgevaardigden waren verte-genwoordigd.

Bij toerbeurt werd Ds. De Gooijer tot voor-zitter aangewezen, terwijl Br. Koopsen, ouder-ling der roepende kerk, het scribaat werd op-geleed.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

Het onderzoek naar den toestand der ker-ken volgens art. 41 D.K. gaf aanleiding tot enkele wenken en raadgevingen, en werd eene commissie benoemd in zake de kerk te Putten, bestaande uit de BB. Ds. Koffijberg, en de ouderlingen v. d. Kemp, v. d. Bleek en Koopsen.

Ingekomen stukken a. belangende het praeparatoir examen van Br. J. v. d. Bijl volgens Art. VIII D.K. en de candidaat der V. U. J. Langen, worden door Ds. Houtzagers in orde bevonden. b. Missive van Deputaten Synodi, vraag in zake de vrije kerk te Heerde, welke deputaten door de classis zijn aangewezen, deze zijn: de BB. Knottenbelt, Rosendal en v. Zwaluwenburg. c. Missive van de cl. Arnhem het verzoek der cl. Harderwijk, om hulp in de vacature op heden niet kan worden ingewilligd.

De vraag van de kerk te Harderwijk kan nog niet beslist worden beantwoord, de D. K.

De martelaren.

LV.

MAILGAERT DE HONGERE.

Onder de belijders der waarheid in de Gereformeerde kerk van de 16e eeuw verkeerden geene in grooter ge-vaar gevangen en gedood te worden dan de dienaren des Woords. Op hun hoofd was vaak een prijs gesteld, terwijl de noodzakelijkheid om met allerlei soort van menschen om te gaan, hun licht eenen verrader in de handen kon spelen. Geen wonder dus, dat er bij de martelaren der Gereformeerde kerk velen genoemd wor-den, die nader aangeduid worden als predikanten.

Een dezer was Mailgaert de Hongere. Hij werd om-streeks het jaar 1537 te Mitsene in Vlaanderen geboren. Van jongs af legde hij zich niet allen ijver toe op het onderzoek van Gods Woord. Na zijne studien voltooid te hebben, diende hij enkele jaren de kerk des Heeren onder de tyrannie van het pausdom, die hij tot in 1566 open-lijk bestrafte. Predikant was hij te Elverdinge, een dorp, met ver van Yperen ten noordwesten gelegen, aan den straatweg van Veurne. Toch bleef hij niet uitsluitend op deze plaats. Het geringe getal dienaren des Woords maakte dit onmogelijk. Dus predikte hij overal in het West kwartier. In 1566 gaf de overheid den voorstanders van de reformatie vaste plaatsen en daarmee vrijheid tot uitvoering huns dienstes. Dit duurde echter niet lang. Toen de vrees voor de nationale partij verdween, omdat zij verdeeld was, werd de vrijheid der predikanten van dag tot dag nauwer beperkt of ingetrokken. Men begon ook weer de geloovigen gevangen te nemen. Op het einde van 1566 viel de Hongere in de handen zijner vijanden.

Naar Yperen gevoerd, bleef hij daar in de kerk tot April. Eindelijk werd hij ter galge verwezen, omdat hij op ongeoorloofde plaatsen ten platten lande oproer had

gepredikt, zoodat men zeide. Weinige uren nadat over hem het doodvonnis was uitgesproken, werd hij naar het schavot gebracht. Daar sprak hij het volk aan en nam er afscheid van. Terwijl dat geschiedde, ontstond er onder de schare een groot gedruisch. De soldaten, die hij het schavot stonden, vreesden voor oproer, velden hunne geweren en schoten op den hoop. Velen werden gekwetst, omtrent vijf en twintig bleven dood en onder die vinnige Roomschen. Een humer, een rijke messen-maker, Jakob Pynel genaamd, had nog gezegd toen hij naar het schavot ging: „Ik ga den predikant hooren preeken aan de galg! De predikant, die deze beweging van den ladder zag, vermaande ieder tot stilte. Daarna werd hij door zijne beulen opgehangen, terwijl hij zijne ziel in Godes handen aanbeval. Dit geschiedde den 16en April 1567.

Tot aan den avond bleef het lijk des martelaars hangen, later hing men hem buiten de stad aan eenen boom. Vandaar namen de geloovigen zijn stoffelijk overschot en begroeven het in een graf, hem door de liefde gegraven.

JAN GORIS.

De chirurgyn of barhier Jan Goris, van Oudenaarde geboortig, reisde op zekeren dag uit zijn geboortestad naar Gent. Kort na hem verliet de schout de stad. Twee mannen, vijanden van Goris om der waarheidwille, zagen dit en sluisterden den schout in het oor, wie voor hem uitging. Dadelijk gaf deze zijn paard de sporen en haalde zijn slachtoffer in. „Waar gaat gij heen Jan“, vroeg de schout aan Goris. „Naar de gemeente van Nazareth“, was het argelooze antwoord. „Ik ga met u mede“, zeide de schout weer, „gij vindt het toch zeker goed.“ O ja, Goris had hiertegen geen bezwaar. Geruimen tijd gingen de beide reizigers naast elkander al pratende voort. Daar stak de schout zijne hand uit naar den chirurgyn, om hem te grijpen. Goris sprong ter zijde, over een sloot en toen het bosch in. Hij schiet gered. Dit was echter toch niet zoo. De schout liet door eenige mannen het bosch afzetten en door anderen doorzoecken. Goris werd gevonden en naar Oudenaarde teruggeleid.

Eenige dagen had de martelaar in de gevangenis

doorgebracht toen hij voor zijn rechter geleid werd. „Zijt gij een der beelidstormers“, vroeg men hem daar. Hierop antwoordde Goris van neen. Voorts beschuldigde men den gevangene van nog vele andere onware dingen. Later echter kwam het op zijne belijdenis, waarmee hij vrij dorst uitkomen. Kortom tijd daarna overviel hem echter zoo bange menschenvrees, dat hij dreigde te komen tot verloscheining van den Heere Jezus. Vurig bad toen om martelaar zijn Heere hem toch staande te houden. De verzoeking week. Goris bleef volstandig tot den einde toe. Hij werd veroordeeld om opgehangen te worden. Op den ladder staande zag hij koningen, die hem verraden hadden; ook de schout was daar, stoffende op zijne zegepraal.

Als een dienstknecht des Heeren sprak hij zijne vijanden toe, hun hun kwaad vergevende, maar tevens zijne rechters dagende voor Gods rechterstoel. Daarna stierf hij. Eenige dagen later trof de hand Gods reeds den schout. Hij werd onverwachts door de wacht doodgeschoten.

JORIS VAN DER ASSCHE (ADRIAANSZ).

In eenen roerenden brief aan zijne ouders, broeder en zuster schreef deze Joris van der Assche van de marte-laarskroon, die hem wachtte:

„Ik schrijf u eene blijde tijding, dat ik nog nimmer blijder dag beleefd heb; waarom ik den Heere dank voor zijne genade, dat ik waardig geacht word zijne heiligen naam te belijden als een der zijnen.“ „Verblijdt u niet mij, dat God mij tot zulk eene heerlijke brulloft geroepen heeft, o, Hoe heerlijk en dierbaar is de dood der mar-telaren in de oogen Gods.“

Aan verleiden had het hem noch in den kerker, noch voor den rechter ontbroken, maar de Heere be-waarde hem, dat hij zich het Evangelie van Christus niet schaamde. Ook zijne familie en vrienden vermaande hij: „Blijft den Heere aanbevelen en wandelt in zijne wegen den tijd van uw leven, tot grootmaking van den name Gods en de zaligheid van uwe zielen.“

Den 14en April 1667 stierf hij aan een galg.

DE GAAY FORTMAN.

E Voto Dordraceno.

De intekening op E VOTO DOR-DRACENO (de volledige toelichting op den Heidelbergschen Catechismus) door Dr. A. KUYPER, als premie voor de abbonnten van de Heraut, blijft open-gesteld op de voorwaarden vermeld in het No. van 14 Juni j.l. en herhaald in de volgende nummers.

Iedere intekenaar heeft het recht een of twee exemplaren tot den halven han-delsprijs, dus voor f 12 per exemplaar, te bestellen. Het eerste deel wordt D. V. in Augustus 1892 aan de intekenaars verzonden.

De Administrateur
J. A. WORMSEP.

Amsterdam, Juli 1891.